

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE DOCTRINA JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ
APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

C. P. RĂDULESCU
REDACTOR ADMINISTRATOR

Andrei Rădulescu. — Cum era judecată la 1851 pravila lui Vodă-Caragea.

I. M. — Puterea pledantă.

Jurisprudența Română. — Înalta Curte de Casație și Justiție secția I. — Recurs în anulare. — Hotărâri și acte judecătorești. — Exces de putere. — Ministru. — Delicte săvârșite în exercitiul funcțiunii. — Instance de judecată. — Competință. (Ministerul Public cu I. Fodor și alții).

Curtea de Apel din București, secția II. — Cambie. — Transmisiune. — Gir. — Beneficiar. (Tache Constantinescu cu M. Kelemen).

Tribunalul Dolj secția II. — Retract succesoral. — Neadmiterea lui în legislația română. — Retract litigios. — Succesiune. — Erede. (Ioana Hurezeanu cu V. Diaconescu și alții).

Cum era judecată la 1851 pravila lui Vodă-Caragea

În urma revoluției dela 1848 refugiații români la Paris au căutat — cum se știe — să apere principiile lor și drepturile țării prin propaganda făcută în diverse chipuri și totodată să lumineze și pe compatrioții lor.

În acest scop au scos — desigur cu mari sacrificii, neînțelese de mulți din generația de azi, — un fel de revistă, format foarte mic, un fel de cârtică, pe care au intitulat-o: „Republica română“.

Din puținele numere apărute — abia 3 — nu se mai găsea nicăeri primul număr.

Printr'o întâmplare fericită și din bunăvoința unei persoane generoase Academia Română a dobândit acum de curând acest număr. El a apărut în Noembrie 1851 și coprinde articole, destul de mari, scrise de Ioan Brătianu, Cezar Boliac, C. A. Rossetti și alții.

Dintre acestea semnalăm aci un articol de Cezar Boliac intitulat: *Regulamentul, Arhondologia, Pravila lui Caragea, Kondica criminală dela 1851*.

Boliac socotea că acestea sunt rușinea țării sale în ochii streinilor. Analizându-le pe scurt le arăta relele în capitole intitulate astfel: „Pentru ce a ars Nația Regulamentul?“ Pentru ce s'a ars Arhondologia? Pentru ce o să se arză Pravila lui Caragea? Pentru ce o să se arză Kondica criminală dela 1851?“

Reproducem aci partea referitoare la pravila Ca-

ragea, din care se vede cum era judecată atunci aceeași legiuire.

* * *

Pentru ce o să se arză pravila lui Caragea?

Pentru că este nedeslușită de sus până jos, și mai toate legiuirile dintr'înșa rămân să se deslușească „de iscusința“ judecătorilor și prin „marafet“ judecătorec.

Pentru că nu mai este nici o pravilă astăzi în Europa, în care să se împartă lăcuiitorii unei țări în slobozi, robi și sloboziți; care robi să se numească proprietate a altuia, ce se vinde, se dăruiește, ca viță, ca lucru, și apoi, se pedepsesc pentru toate faptele cele rele ca și oamenii cei liberi, neprivilegiați.

Pentru că atacă religia creștină în sfintele taine numind rob și proprietate a altuia pe cel ce primește botezul, se comunică și ia responsabilitatea morală asupra-i să merite sau nu învierea.

Pentru că atacă dreptul de familie și principiul căsătoriei, legiuind despărțenia acolo unde Dreptul canon ortodox n'o legiuiește. Part. 1 cap. al 7, pr. 10 §. c. l., împărțind copii precum se împart căfeii: partea bărbătească stăpânului tatălui și partea femească stăpânului mamei, fără nicio considerație de trebuința de îngrijire a pruncilor, fără nicio considerație de durerea de părinte, de amorul conjugal.

Pentru că legiuiește mita.

Pentru că dă voe bărbatului să vânză toată zestrea nevestii ca să cumpere boerii.

Pentru că dă moartea fără nicio socoteală de greutatea vinelor: „ori câți tâlhari se vor prinde să se omoare“.

Pentru că legiuiește slujirea.

Pentru că legiuiește tortura în chipul cel mai crud, barbar și fără nicio țință: list. 127 cr. 56—57.

Pentru că este mai toată desființată, prin Regulament, condica comercială, ofisurile Bibescuului și condica „criminală“ dela 1851.

* * *

Și în felul lui Boliac cugetau atâția, despre această pravilă. De mult căutaseră s'o modifice, sub influența legilor și învățăturilor din Apus. În epoca Regulamentului au și început modificări importante, mai ales în timpul lui Bibescu și Știrbei, prin diferite legi și ofise.

Cu cât trecea vremea cu atât ideile lui Boliac erau tot mai îmbrățișate și în preajma Unirei era aproape o dorință generală de a se introduce legi noi.

Cunoscând gândurile acelei generații înțelegem mai bine de ce s'a introdus așa de ușor codul civil francez și în genere legislația cea nouă europeană în locul unor pravile „care trebuiau arse” ca a lui Caragea și celelalte amintite.

Era triumful ideilor noi care cereau înlăturarea unor așezăminte și legi, nepotrivite cu spiritul vremii.

Andrei Rădulescu

PUTEREA PLEDANTĂ

Se proiectează maltratarea mea, între o epigramă și gluma zilei, pentru îndrăzneala ce am avut de a mă atinge de puterea pledantă. Promit însă amabilei reviste „Dreptul”, că nu voi răspunde la cele scrise în periodicele cu pagini umoristice.

Pentru că tot am comis imprudența ce 'mi atrage trăsnetele lui Jupiter, închei cu o propunere precisă:

Să se prevadă în legea avocaților o dispozițiune prin care abținerea concertată de a pleda să se declare incompatibilă cu onoarea și demnitatea corpului de avocați. Participarea la grevă, chiar indirect constatată, prin cererea de amânare de comun acord în timp de grevă declarată fără consimțământul expres și formal al ambelor părți, să se asimileze cu delictul prevăzut și pedepsit de art. 324 și 325 din codul penal.

Sunt convins că majoritatea reală a corpului avocaților este de acord cu magistratura pentru a se curma odată răul.

I. M.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA II

Audiență dela 17 Februarie 1926

Președinția D-lui Oscar N. Nicolescu, președinte

Procurorul General al Inaltei Curți de Casație cu I. Fodor și alții

REGURS ÎN ANILARE. — HOTĂRÎRI ȘI ACTE JUDECĂTOREȘTI DATE CU EXCES DE PUTERE ȘI INCOMPETINȚĂ. — DREPTUL MINISTRULUI DE JUSTIȚIE DE A LE ATACA ÎNAINTEA CURTEI DE CASAȚIE

PTIN INTERMEDIUL PARCHETULUI GENERAL. — ART. 22 ȘI 27 DIN LEGEA CURTEA DE CASAȚIE.

MINISTRU. — CRIME ȘI DELICTE SĂVÂRȘITE ÎN EXERCITIUL FUNCȚIUNII DE MINISTRU. — COMPETINȚA INSTANTELOR DE JUDECATĂ. — ART. 98 DIN CONSTITUȚIE.

MINISTRU. — INFRAȚIUNI COMISE ÎN AFARĂ DE EXERCITIUL FUNCȚIUNII SALE. — CONDIȚIUNI PENTRU ÎNDEPLINIREA ACTELOR DE URMĂRIRE ȘI DE JUDECATĂ. — ART. 9, 10 ȘI 12 DIN LEGEA RESPONSABILITĂȚII MINISTERIALE.

MINISTRU. — INFRAȚIUNE. — COMPLICI. — COAUTORI. — JUDECAREA LOR DE INALTA CURTE DE CASAȚIE. — ART. 38 DIN LEGEA RESPONSABILITĂȚII MINISTERIALE.

MINISTRU. — COMUNICATE. — ACT CARE ANGAJEAZĂ RĂSPUNDEREA MINISTERIALĂ.

1) Potrivit art. 22 și 27 din legea Curții de Casație, ministrul de Justiție, poate prin intermediul Parchetului general al Curții de Casație denunța acestei Curți, orice hotărîre, chiar nedeșăvârșită sau act judecătoresc de orice instanță, care ar cuprinde un exces de putere sau ar fi făcute fără competență; însă o asemenea cerere în anulare, întemeiată pe un interes de ordine socială, nu are caracterul unui recurs și deci nu este supusă nici termenului de introducere, nici obligațiunei de o desvoltată motivare, prescrisă de legea Curții de Casație pentru recursul propriu zis.

2) Crimele și delicturile săvârșite de un ministru în exercitiul funcțiunei sale se judecă exclusiv de Curtea de Casație în secțiuni-unite, constituită în Inalta Curte de Justiție și numai după cererea fie a uneia din Adunările legislative, fie a Regelui; astfel că instanțele represive ordinare, înaintea cărora s'ar fi intentat o acțiune penală întemeiată pe un act ce intră în atribuțiunile unui ministru, nu numai că nu pot judeca, dar nici nu pot lua vre-o măsură cu privire la o asemenea acțiune.

3) Chiar când o infrațiune este săvârșită de un ministru în afară de exercitiul funcțiunei sale, încă instanțele ordinare represive, nu pot deschide nici o procedură de urmărire, nici a cita pe ministru ca inculpat fără ca să se fi obținut în prealabil îndeplinirea formalităților legale și anume autorizația dată de Camera deputaților sau de Senat cu majoritate de 2 treimi.

4) Dispozițiunile art. 38 din legea responsabilității ministeriale, după care complicii ministrului sunt judecați de Inalta Curte de Casație și Justiție deodată cu autorul principal, se aplică „a fortiori” și coautorilor ministrului.

5) Comunicatele date de un ministru nu pot fi privite ca niște acte particulare ale ministrului, căci ele sunt privitoare la funcțiunea sa și cad sub răspunderea ministerială, intrând în categoria actelor ce angajează această răspundere, deoarece chiar dacă nu sunt acte propriu zis

ministeriale, sunt totuși acte făcute de un ministru în această calitate.

No. 3. — Admisă cererea făcută de către D-l Procuror General al Curții de Casație și în consecință anulat jurnalul Curții cu Jurați Ilfov cu No. 109/906 dat în procesul de calomnie intentat de către I. Fodor și alții contra D-lui C. Angelescu.

S'au ascultat D-nii Procuror General I. Stambulescu în dezvoltarea cererii de anulare și D-nii avocați Ed. Mirto, Pompiliu Ioanășescu și Cezar Partenie pentru I. Fodor și ceilalți reclamânți.

Curtea deliberând,

Având în vedere cererea d-lui Procuror General de pe lângă această Curte, în următoarea cuprindere:

„Pe temeiul art. 22 și 27 din legea de organizare a Inaltei Curți, a art. 98 din Constituție și a art. 14 din legea responsabilității Ministeriale, declarăm că facem recurs în anularea încheierii pronunțată de Curtea cu Jurați din Jud. Ilfov, în ședința dela 4 Februarie 1926, prin care se amână judecarea procesului de calomnie făcut de d. G. Coriolan și alții împotriva d-lui Dr. C. Angelescu, profesor și ministru al Instrucțiunii Publice, Juliu Valaori, profesor și secretar general, și alții pentru ca parlamentul să ridice imunitatea parlamentară a ministrului.

„Motivul nostru în anulare este că, întrucât comunicatul incriminat și pentru care s'a făcut proces de calomnie, se referă la un act comis de ministru în exercițiul funcțiunii sale, conform suscitatelor texte de lege, nu cade în competența instanțelor ordinare de a fi cercetat, ci în aceia a Inaltei Curți de Justiție, care va cerceta și va găsi dacă este locul de urmărire, dacă va fi sesizată de către Corpurile Legiuitoare sau de M. S. Regele.

„Vă înaintăm alăturat și raportul Ministerului de Justiție No. 10.310 din 6 Februarie 1926“.

Având în vedere că prin petiția înregistrată sub No. 1 din 2 Ianuarie 1926, I. Fodor, Al. Alexandrescu, G. Corilan, G. Carp, G. Toma și C. Mureșanu în calitatea lor de profesori ai liceului din Constanța, chiamă în judecată înaintea Curții cu jurați din jud. Ilfov pe Dr. C. Angelescu, ministru al Instrucțiunii Publice, pe Juliu Valaori, secretar general al ministerului de Instrucțiune și pe C. Chirișescu, directorul general al învățământului secundar, spre a fi condamnați pentru delictul de calomnie prin presă, prevăzut și pedepsit de art. 294 și 297 cod. penal, pe motiv că au dat un comunicat, publicat în ziarul „Universul“, în care sunt calomnialiți, imputându-le că la examenul de cl. VII de liceu al tânărului N. N. Negulescu, au procedat cu nedreptate și cu pornire dintr'un sentiment de vrășmășie personală.

Având în vedere că înaintea Curții cu Jurați, la

termenul fixat pentru judecată, Procurorul ridica incidentul de necompetință pe motiv că, conform art. 98 din Constituție, 14 și 38 din legea responsabilității ministeriale, ministrul este justițiabil de Inalta Curte de Justiție pentru crimele și delictele comise în exercițiul funcțiunii sale, reclamantii au opus competența instanțelor ordinare, pretinzând că infracțiunea a fost comisă în afară de exercițiul funcțiunii de ministru cerând, pentru dovedirea acestui fapt, proba cu martori și aducerea unor acte oficiale din arhiva ministerului; — că, în loc de a soluționa incidentul de necompetință, Curtea cu Jurați a dispus a se comunica Adunării Deputaților dacă aprobă ca deputatul Dr. C. Angelescu, ministrul Instrucțiunii Publice, să fie urmărit în fața acelei Curți pentru delictul de calomnie prin presă, și a amânat judecarea procesului până la comunicarea aprobării, prin încheierea a cărei o anulare se cere de către ministerul de Justiție.

Considerând că, Curtea cu Jurați, în motivarea soluțiunii date, argumentează că, întrucât reclamantii pretind că faptul este comis în afară de exercițiul funcțiunii de ministru, chestiunea caracterizării delictului, adică dacă este comis în exercițiul funcțiunii de ministru sau în afară de această funcțiune necesitează examinarea împrejurărilor în cari s'a săvârșit faptul reclamat; că, pentru aceasta, fiind nevoie să se înceapă debaterile în această direcțiune, adică urmărirea în contra ministrului, care este și membru al Adunării Deputaților, cată a se cere Adunării să comunice dacă aprobă ca dânsul să fie chemat înaintea Curții cu Jurați ca inculpat pentru calomnie.

Considerând că după art. 22 și 27 din legea Curții de Casație, ministerul de Justiție poate, prin intermediul Parchetului general al Curții de Casație, denunța acestei Curți, orice hotărîre, chiar nedesăvârșită sau act judecătoresc de orice instanță, care ar cuprinde un exces de putere sau ar fi făcute fără competență“.

Considerând că, intimații, profesorii reclamânți, susțin că recursul făcut de ministerul de Justiție nu este admisibil, deoarece, în prim rând, nu este motivat, și în al doilea rând, chiar dacă Curtea cu Jurați și-ar fi atribuit competența să judece pe ministrul Instrucțiunii, încă ea nu a încălcat principiul separațiunii puterilor în Stat, pentru ca să fie aplicabile dispozițiunile art. 22 și 27 din legea Curții de Casație; iar în fond cererea de anulare este lipsită de temei.

Considerând că, din cuprinsul cererii de anulare făcută de Procurorul general al acestei Inalte Curți și reprodușă mai sus, se constată că se arată într'insa motivul pe care este sprijinită; că deaseme-

nea, raportul ministrului de Justiție către Parchetul general este pe larg motivat.

Că, pe lângă aceasta, cererea în anulare făcută de ministerul de Justiție în contra unei hotărâri sau act judecătoresc, nu este un recurs, adică calea extraordinară de reformare a unei hotărâri; că, prin urmare, o asemenea cerere, întemeiată pe un interes superior de ordine socială, nu este supusă nici termenului de introducere, nici obligațiunei de o dezvoltată motivare, prescrisă de legea Curții de Casație, pentru recursul propriu zis.

Că, astfel fiind, primul incident de neadmisibilitatea cererii, ridicat de intimati, nu este fondat.

Considerând, asupra celui de al doilea incident de inadmisibilitate și asupra însăși cererei de anulare a încheierii Curții cu Jurați din 4 Februarie 1926, cu care acest incident se găsește în legătură, că art. 98 din Constituțiune dispune că: „Fiecare din ambele Adunări, precum și Regele au dreptul de a cere urmărirea miniștrilor și a-i trimite înaintea Inaltei Curți de Casație și Justiție, care, singură, în secțiuni-unite, este în drept a-i judeca, afară de cele ce se vor statornici prin legi în ceiace privește exercițiul acțiunei civile a părții vătămate și în ceiace privește crimele și delictele comise de miniștri afară de exercițiul funcțiunei lor“.

Că din acest text de lege rezultă că crimele și delictele săvârșite de un ministru în exercițiul funcțiunii sale, se judecă exclusiv de Curtea de Casație în secțiuni-unite, constituită în Inaltă Curte de Justiție (art. 59 legea Curții de Casație) și numai după cererea fie a uneia din Adunările legislative, fie a Regelui, iar crimele și delictele comise de ministru afară de exercițiul funcțiunei sale, se judecă de instanțele ordinare, după cum se prevede formal și în art. 9 din legea asupra responsabilității ministeriale din 2 Mai 1879.

Considerând, în speță, că actul pretins calomnios de profesorii reclamanți și publicat în ziarul „Universul“, poartă titulatura de „Comunicatul ministerului Instrucțiunei“ și cuprinde lămuririle date de acest minister cu privire la destituirea directorului și darea în judecată disciplinară a trei profesori ai liceului „Mircea cel Bătrân“ din Constanța, precum și arătarea măsurilor și anchetelor ordonate mai întâiu de minister, aceasta în scop de a se restabili adevărul, unele ziare publicând relațiuni inexacte.

Considerând că, din simpla examinare în sine a actului incriminat de care se plâng profesorii reclamanți, rezultă că el este un „comunicat“, adică un act al ministrului, caracter pe care însăși aceștia îl dă în acțiunea lor penală și pe care îl confirmă și Doctorul C. Angelescu, declarând în petițiunea adresată Curții cu Jurați, la 3 Februarie, că publi-

cațiunea este un comunicat dat de dânsul în calitatea lui de ministru.

Considerând că, un comunicat al ministrului nu poate fi privit ca un act particular al ministrului, căci este privitor la funcțiunea sa și cade sub răspunderea ministerială, intrând în categoria actelor ce angajează această răspundere, adică a actelor pe care ministrul are misiunea și datoria de a le face și a actelor cari nu sunt propriu zis ministeriale, dar pe cari un ministru le poate face în calitatea lui de ministru.

Că, astfel fiind, acțiunea de calomnie intentată înaintea Curții cu Jurați de către profesorii reclamanți, în contra Doctorului C. Angelescu, ministrul Instrucțiiei Publice și întemeiată pe un act ce intră în exercițiul funcțiunei sale de ministru de a fi făcut, nu poate fi judecată de instanțele represive ordinare, ci numai de Inalta Curte de Justiție și după cererea unuia din Corpurile legiuitoare sau a Regelui.

Că, dar, Curtea cu Jurați nu avea absolut nici o competență și nu poate lua nici o măsură, oricare ar fi fost natura ei cu privire la această acțiune, fără a încălca dispozițiunile de ordine constituțională de mai sus.

Considerând că reclamanții chemând în judecată, odată cu ministrul, pe secretarul general al ministerului, Iuliu Valaori, și pe directorul general al învățământului secundar, Chirișescu, ca inculpați pentru acelaș fapt delictuos, aceștia deasemenea sunt justițiabili de Inalta Curte de Justiție, conform art. 38 din legea responsabilității ministeriale, după care complicitii ministrului sunt judecați de această Curte deodată cu autorul principal, dispozițiune care, fiind dată rațiunea ei, se aplică „a fortiori“ co-autorilor ministrului.

Considerând că, în ipoteza că infracțiunea imputată Doctorului C. Angelescu ar fi fost comisă în afară de exercițiul funcțiunei sale de ministru, Curtea cu Jurați încă nu putea să dea curs acțiunei reclamanților, să o rețină și apoi să amâne judecata ei până la îndeplinirea formalităților legale, întrucât legea responsabilității ministeriale a organizat o procedură specială chiar pentru crimele și delictele săvârșite de ministru în afară de funcțiunile sale, dispunând prin art. 10 și 12 că nici o urmărire sau instrucțiune nu se poate începe fără autorizarea dată de Camera deputaților sau de Senat, cu majoritate de două treimi.

Considerând că, autorizarea prealabilă căreia a fost subordonată deschiderea acțiunei publice, este o garanție contra chemărilor în judecată nechibzuite sau făcute în scop de a sustrage pe ministru dela exercițiul puterei ministeriale. Că, dar, Curtea

cu Jurați nu putea, în speță, deschide o procedură de urmărire, nici a cita pe ministru ca inculpat înaintea sa, fără ca reclamanții să fi obținut în prealabil autorizarea Adunării deputaților; că, procedând în mod contrariu, Curtea cu Jurați a împietat asupra prerogativelor Corpurilor legiuitoare și a comis un exces de putere, în sensul art. 22 și 27 din legea Curții de Casație.

Considerând că astfel fiind și față cu toate cele ce preced, cererea de anulare făcută de ministerul de Justiție este admisibilă intrând în prevederile textelor de lege citate, și în fond este întemeiată, urmând a se anula încheierea No. 109 din 4 Februarie 1926 a Curții cu Jurați din jud. Ilfov, constatându-se că acea Curte nu avea cădere de a intra în cercetarea afacerii.

Pentru aceste motive, admite cererea și anulează jurnalul Curții cu Jurați.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. II.

Audiența de la 23 Decembrie 1925

Președinția D-lui I. Stănescu-Buzău, consilier

Tache Constantinescu cu M. Kelemen

CAMBIE. — TRANSMITEREA PROPRIETĂȚII. — GIR. — BENEFICIARUL CAMBIEI. — ART. 270 ȘI 277 C. COM.

Numai beneficiarul cambiei poate fi girantul ei, deoarece numai acest prim posesor poate transfera proprietatea cambiei către o altă persoană, care devine giratar sau al doilea posesor; de unde urmează că semnătura pusă pe verso unei cambii de o persoană care nu a cooperat la alcătuirea titlului cambial ca beneficiar, nu poate să dea celui obligat calitatea de girant și deci nu poate fi chemat ca atare în judecată.

No. 24. — Admis apelul făcut de Tache Constantinescu în contra sentinței cu No. 1725/925 a Trib. Ilfov S. II comercială. S'au ascultat D-nii avocați G. Pleniceanu pentru apelant și Facon pentru intimat.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Tache Constantinescu prin petiția înreg. la No. 7282 din 13 Iulie 1925, în contra sentinței cu No. 1725/925 a Tribunalului Ilfov secția II comercială și prin care s'a admis acțiunea intentată de M. Kelemen și s'a obligat apelantul la plata sumei de 70.000 lei derivând din cambie.

Având în vedere că intimatul M. Kelemen a chemat în judecată pe apelantul Tache Constantinescu ca girant, pe baza a două bilete la ordin, emise la 31 Octombrie 1924 de către Francis Gutsch în ordinul

lui Mihail Kelemen pentru suma de 70.000 lei și cu scadența 1 Decembrie 1924, iar pe verso acestor efecte cambiale figurează semnătura în alb a apelantului Tache Constantinescu.

Având în vedere că în structura efectului cambial, numai beneficiarul cambiei poate fi girantul ei, pentru că numai acest prim posesor poate transfera proprietatea cambiei către o altă persoană, care devine giratar sau al doilea posesor.

Că, prin urmare, semnătura pusă pe verso unei cambii de o persoană care nu a cooperat la alcătuirea titlului cambial, ca beneficiar, nu poate să dea celui obligat calitatea de girant, și deci nu poate fi chemat ca atare în judecată.

Considerând că această excepțiune fiind privitoare la forma titlului, întrucât ea rezultă dela prima examinare a cambiei și este deci opozabilă oricărui posesor care o primește și o vede, invocarea ei nu poate fi supusă la rigoarea dispoz. art. 349 c. com. care privesc numai excepțiunile personale a aceluia care exercită acțiunea cambială și se poate face de-a dreptul în instanța de apel, conform art. 327 proc. civilă.

Având în vedere că intimatul recunoscând lipsa calității de girant a apelantului, a cerut să fie obligat acesta la plata cambiei ca avalist, — cerere care nu poate fi propusă în apel, față de dispozițiile art. 327 alin. 2 proc. civilă.

Că așa fiind, apelul urmează a fi admis, iar acțiunea respinsă ca nefondată.

Pentru aceste motive, redactate de d. consilier I. G. Solomon, admite apelul.

Semnați: I. Stănescu-Buzău, I. G. Solomon, A. Lerescu.

TRIBUNALUL DOLJ S. II.

Audiența de la 16 Ianuarie 1926

Președinția D-lui I. Marinescu, președinte

Ioana I. Hurezeanu și soțul cu Vasile I. Diaconescu și alții

RETRACT SUCCESORAL. — NEADMITEREA LUI ÎN LEGISLAȚIUNEA NOASTRĂ. — ART. 841 C. CIVIL FRANCEZ. — ART. 1402—1404 C. CIVIL ROMÂN.

RETRACT LITIGIOS. — SUCCESIUNE. — CALITATEA DE EREDE. — DREPTUL LITIGIOS AL EREDELUI CONTRASTAT. — ART. 1402—1404 CODUL CIVIL.

1. Dacă legiuitorul francez a conferit moștenitorilor un mijloc de a depărta dela împărțeala unei succesiuni pe orice persoană nesuccesibilă, care s'a făcut cesionară a drepturilor unora dintre ei, legiuitorul român a desființat acest retract succesoral, ce numai corespunde cu cerințele economice ale timpurilor moderne, prin

suprimarea dispozițiilor art. 841 din codul civil francez.

2. Atâta timp cât în privința unei succesiuni calitatea de erede a moștenitorilor nu este judecătorește statornicită și există între ei contestațiuni asupra vocațiunii la succesiune, dreptul celui contestat este un drept litigios iar nu succesoral, putându-se deci, în caz de cesiune, exercita în contra unui asemenea drept retractul litigios.

No. 37. — Admis retractul litigios propus de apelanta Ioana I. M. Hurezeanu intimaiilor Vasile I. Diaconescu și Marin R. Uța. S'au ascultat D-nii avocați H. Clocâlteu și C. Potârcă pentru apelanți și N. Fortunescu pentru intimaii.

Tribunalul,

Având în vedere că mai înainte de a se intra în fondul procesului s'a opus de către apelantă prin avocații săi retractul litigios într-o dată acești intimaii sunt cumpărători de drepturi litigioase în cursul acestui proces dela foștii reclamanți, cerând admiterea lui în baza art. 1402—1404 c. civ.

Având în vedere susținerile intimaiilor pentru respingerea acestui fine de neprimire, că ei fiind cesionari ai unui drept succesoral iar nu ai unui drept litigios, nu li se poate opune retractul invocat, deoarece în sistemul legiurii noastre există numai retractul litigios, iar nu și retractul succesoral, chestiune pe care Tribunalul urmează a o examina.

Considerând că, pe lângă motivele de mai sus, intimaii prin avocatul lor invoacă achiesarea, adică adeziunea dată de către pârâtă la neexecutarea hotărârei Judecătoriei Gilortu, de oarece pârâtul Radu St. Șerban nu s'a opus la executarea hotărârei de către portărel, fapt ce conferă acestei hotărâri autoritatea lucrului judecat și implică ca atare renunțarea la orice cale de atac ordinară sau extraordinară.

Că, între aceste două chestiuni, aceea care urmează a fi examinată mai întâiu evident că este achiesarea iar nu retractul litigios, deoarece, pe deoparte achiesarea constituie o excepțiune de procedură, pe când retractul litigios este un mijloc de fond care tinde să împiedece desbaterile asupra fondului drept contestat, iar pe de altă parte de îndată ce s'ar constata în cauză existența achiesărei, autoritatea lucrului judecat conferită hotărârei prin achiesare, s'ar opune la exercitarea retractului litigios ce implică neapărat un litigiu.

Având în vedere obiecțiunea ridicată de intimaii că apelanta Ioana I. Hurezeanu ar fi achiesat la hotărârea judecătoriei Gilort, deoarece în anul 1896 când s'a executat sentința Trib. Gorj, autorul a-

cesteia Radu St. Șerban, fiind față la executare, nu a făcut nici-o opunere, nu poate fi privită cătuși de puțin ca serioasă, căci nu poate rezulta acest lucru din simpla mențiune a portărelului în procesul-verbal „că nu s'a opus la executare“ și în al doilea rând nu putea achiesă la o hotărâre ce nu mai exista, căci această sentință fiind atacată cu recurs s'a admis și s'a casat, astfel că această sentință prin faptul casării își pierde orice efect și e considerată ca inexistentă, pârâtul nu putea achiesă.

Că, întrucât această obiecțiune se respinge ca nefondată, Tribunalul urmează a examina finele de neprimire opus de apelantă intimaiilor și anume dacă e admisibil retractul litigios în materie succesorală, cum se prezintă cazul în speță.

Având în vedere că legiutorul nostru civil care a reprodus aproape integral dispozițiunile codului civil francez, a suprimat din acel cod art. 841 c. civ. francez, fapt ce ne învederează că nu a voit să admită instituțiunea retractului succesoral, menținând numai pe aceia a retractului litigios care se află legiferată în coprinsul dispozițiunilor art. 1402—1404 c. civ.

Considerând că pentru soluționarea chestiunii de a se ști dacă în procesul de față apelanta Ioana Hurezeanu poate opune retractul litigios intimaiilor de azi, se cere a se vedea dacă aceștia sunt cesionarii unui drept succesoral sau a unui drept litigios.

Că, pentru aceasta, urmează a se examina în ce constă instituția retractului succesoral în legislația franceză care o admite, și în ce constă aceia a retractului litigios astfel cum a fost conservată și de legiurii noastră.

Având în vedere că după dispozițiunile art. 841 c. civ. francez retractul succesoral este dreptul ce aparține ori căruia moștenitor de a depărta dela împărțeală pe orice persoană nesuccesibilă, cesionară a unui drept de succesiune, restituindu-i prețul cesiunii.

Considerând că această instituție compatibilă altă dată cu ideea de coproprietate familiară, are de scop păstrarea averii în aceeași familie, calificată chiar, de vechii legiști, abuzivă, având origina sa din interpretarea extensivă a constituțiilor împărătești „Per Diversas et ab anastasia“ din care ne vine și retractul litigios.

Că legiutorul francez a stabilit acest retract pe considerațiuni de ordin moral și public și anume pentru protejarea familiilor intrușilor străini care ar voi ca în mod indirect să se amestece în afacerile cosuccesorilor, și pentru a garanta contra lăcomiei progresive a cumpărătorilor drepturilor succesoriale.

Având în vedere că această chestiune, a retractului succesoral nu se prezintă decât în mod cu totul incidental în discuția instanțelor noastre de judecată pentru motivul că a fost înlăturat și cu drept cuvânt de redactorii codului civil, căci la 1864 cu ocazia alcătuirii legislației noastre civile prin adoptarea aproape integrală a codului Napoleon legiuitorul a suprimat disp. art. 841 c. francez.

Considerând că în Franța chiar această instituție a refr. succesoral a dat naștere la numeroase discuțiuni și controverse atât în doctrină cât și în jurisprudență, susținând că această instituție este violarea cea mai brutală a dreptului de proprietate și a libertății convențiilor. (T. Huc. V. 319).

Considerând că dacă legiuitorul francez a conferit moștenitorilor un mijloc de a depărta dela împărțeala unei succesiuni pe orice persoană resuscitabilă, care s'a făcut cesionară a drepturilor unora dintre ei, legiuitorul român de acord în această privință cu principiile moderne ale libertății tranzacțiilor și în dorința de a înlătura o expropriere silită a cumpărătorului, care i-ar viola dreptul de proprietate, fără vreo utilitate practică, spre deosebire de legiuitorul francez, a desființat acest retract succesoral ce nu mai corespunde cu cerințele economice ale timpurilor moderne.

Că, deci, aceste dispozițiuni ale retractului succesoral fiind discutate, urmează a se vedea ce a avut în vedere legiuitorul român când eliminând din codul nostru retractul succesoral a menținut numai pe cel litigios despre care tratează în art. 1402---1404 c. c.

Având în vedere că scopul primordial și cauza esențială pentru care această instituție a retractului litigios s'a menținut în unele legislațiuni moderne, a fost să pună capăt proceselor să împuțineze litigiile, fiind considerat ca un așezământ de pacificare socială.

Considerând că atât din textul legii, cât și din doctrină, această instituție, analogă cu cea de mai sus, nu este decât operațiunea juridică prin care cesionarul unui drept litigios este îndepărtat de acela contra căruia există dreptul litigios vândut, numărându-i prețul real al cesiunii, spesele contractului și dobânda din ziua când cesionarul a plătit prețul cesiunii.

Considerând că legiuitorul pentru exercitarea acestui retract a impus mai multe condițiuni esențiale pe care le-a expus textual în art. 1403 c. civ. în mod restrictiv și anume:

1) Să existe un proces înaintea oricărei instanțe judecătorești, în momentul cesiunii, căci dacă procesul ar fi luat sfârșit printr'o hotărâre definitivă dreptul n'ar mai fi litigios.

2) Procesul să fie relativ la însuși fondul dreptului, cu alte cuvinte însuși fondul dreptului să fie contestat, căci dacă ar fi proces, însă pârâitul n'ar fi contestat fondul dreptului, dreptul n'ar fi litigios. (Alexandresco vol. 8 p. 863).

3) Contestația asupra fondului dreptului trebuie să existe în momentul cesiunii, iar dacă în speță cesiunea a avut loc la o dată când procesul era suspendat nu însemnează după cum susțin azi intimații, că nu mai era proces, nu mai era litigiu între părți, ci numai întrerupe judecarea procesului impusă de lege atunci când părțile lipsesc, motiv ce bine înțeles ar fi fost întemeiat juridicește dacă la data cesiunii acestor drepturi litigioase procesul era perimat.

Că, față de aceste principii pe care le-a avut în vedere legiuitorul la instituirea retractului litigios, s'a făcut pe drept cuvânt o distincțiune în materie de partaj și anume când drepturile părților și masa partajabilă sunt necontestate, nu există litigiu în sensul art. 1403 c. civ., din potrivă dacă aceste chestiuni sunt contestate într'un asemenea proces, retractul este admisibil, căci în primul caz nu există un adevărat proces, procedura partajului nefiind decât un mijloc oferit părților de lege pentru a determina în fapt niște drepturi incontestabile, pe când în cel de al doilea caz există un adevărat proces care tinde a stabili drepturile unor părți față de celelalte, astfel că retractul litigios în condițiunile aci arătate este admisibil și în materie de partaj.

În acest sens și doctrina și jurisprudența; astfel: (Guillouard II No. 885 p. 432) dacă într'o acțiune de partaj calitatea de erede a moștenitorilor n'ar fi judecătorește statornicită și dacă s'ar ridica între ei contestațiuni asupra vocațiunei la succesiune, drepturile celui contestat ar deveni prin aceasta drepturi litigioase, condițiunile art. 1403 cod. civil ar fi îndeplinite și retractul s'ar putea exercita.

De asemenea Curtea noastră de Casație secția I (No. 188/915), judecând o speță asemănătoare cu cea de azi, susține că într'o acțiune de partaj în care apelantul contestă intimatului orice drept în succesiunea lui decujus la care reclamantul pretinde că are vocațiune prin acțiunea ce a intentat, dacă reclamantul vinde drepturile ce avea în succesiune, apelanții pârâți sunt în drept a propune retractul litigios.

Că deci dacă există în fața unei succesiuni una sau mai multe persoane, fiecare contestând dreptul celeilalte și pretinzând fiecare că i se cuvine în mod exclusiv vocațiunea la întregul ei, și dacă în timpul cât durează această contestare, una din ele vinde dreptul pe care pretinde că-l are asupra succesiunii, ne găsim în fața unei cesiuni de drept litigios,

iar nu de drept succesoral, deoarece în acest caz dreptul cedat înainte de a fi un drept succesoral este un drept litigios și numai în urmă capătă caracterul de drept succesoral, dacă s'a rezolvat litigiul, recunoscându-se titularului acelui drept vocațiunea la acea succesiune („Dreptul“ No. 2/926, sentința Trib. Ilfov S. I.).

Că acestea fiind condițiunile de exercitarea retractului litigios, urmează a se vedea dacă ele sunt întrunite în speță.

Având în vedere că din dosar se constată că în proces s'a pus în discuțiune însuși fondul dreptului, întrucât s'a contestat atât filiațiunea reclamanților cât și masa partajabilă (vezi procesul-verbal No. 5848 din 27 Sept. 1901) și deci așa fiind se găsește în speță întrunite toate condițiunile retractului litigios.

Având în vedere că la cererea părții, reclamanții intimați au opus autoritatea de lucru judecat, invocând hotărârile instanțelor de fond.

Considerând că retractul litigios tinde la curmarea unui proces început, iar decizia Inaltei Curți de Casație anulând hotărârile instanțelor de fond, pune din nou în discuțiune dreptul dedus în judecată și deci nu poate fi vorba de autoritatea de lucru judecat (cas. I 198 — 4 Maiu 1909).

Având în vedere că reclamanții intimați au mai invocat autoritatea de lucru judecat dedusă din faptul că pârâta apelantă Ioana I. Hurezeanu, după efectuarea partajului la Judecătoria Hurezani de Sus a vândut o bucată de pământ din aceia care i-a fost atribuită, susținând că prin aceasta a recunoscut împărțeala potrivit actului de expertiză încheiat.

Având în vedere că Ioana I. Hurezeanu a figurat în proces ca pârâtă deținătoare a averii rămasă pe urma defunctului Ștefan Șerban.

Considerând că din faptul că dânsa a înstrăinat o parte din pământul ce-l avea în posesiune, nu se poate deduce că a consimțit partajul, întrucât ea se consideră singură proprietară și contestă drepturile reclamanților.

Având în vedere că reclamanții intimați au mai susținut că potrivit principiului, că un dobânditor de drepturi se substituie în toate drepturile autorului său, ei trebuie socotiți moștenitori ai defunctului Șt. Șerban și deci retractul nu este admisibil potrivit disp. speciale ale art. 1404 c. civ., care prevede 3 excepțiuni dela admisibilitatea retractului litigios.

Considerând în această privință însăși rațiunea instituțiunei retractului litigios se opune la această soluțiune de oarece această instituțiune a avut în

vedere în primul rând a înlătura imixtiunea unor persoane străine în procesele de moștenire litigioase, ori după teoria invocată de reclamanți, retractul litigios nu s'ar mai putea opune niciodată în această materie, ceea ce este contrar rațiunei acestei instituțiuni legale și dispozițiunilor categorice ale art. 1402—1404 c. civ.

Având în vedere că reclamanții intimați au mai invocat și dispozițiunile art. 1404 al 3 c. civ. după care retractul nu este admisibil când s'a făcut către posesorul fondului asupra căruia există drept litigios.

Considerând că aceasta este o dispozițiune obscură a codului civil care a fost comentată în doctrină și i s'a găsit aplicațiunea în cazul când posesorul unui bun ipotecat se teme a fi evins.

În adevăr, dacă vânzătorul său este incapabil de a-l îndemni și dacă el voeste a conserva posesiunea, cumpără pe preț mic creanța ipotecară, presupusă litigioasă, astfel că achizițiunea sa având o justă cauză nu va da loc retractului litigios din partea debitorului (Planiol, vol. II, pag. 548).

Ori nu se vede cum s'ar putea face în speță aplicațiunea acestei dispozițiuni legale.

Considerând că în speță deși reclamanții au vândut intimaților de azi dreptul lor asupra succesiunii lui Șt. Șerban, drepturi care însă nu pot căpăta caracterul de drept succesoral decât numai după ce pe cale litigioasă se va fi stabilit vocațiunea necontestată a reclamanților la masa succesorală, astfel că până atunci dreptul vândut intimaților nu poate fi considerat decât ca litigios.

Că astfel fiind, reclamanta Ioana Hurezeanu este îndreptățită a opune intimaților de azi retractul litigios.

Că odată admis retractul litigios potrivit art. 1402—1404 c. civ., apelanta pârâtă Ioana Hurezeanu urmează a fi obligată să plătească intimaților prețul real al cesiunii, speșele contractului și dobânda din ziua când cesionarii au plătit prețul cesiunii.

Pentru aceste motive, admite retractul litigios.

Semnați: *I. Marinescu, Al. Hagi-Gheorghe, I. G. Popescu.*

(Din lipsă de spațiu, adnotația acestei sentințe va urma în numărul viitor).

A părut în memoriile secțiunei istorice a Academiei Române:

Dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor

de

ANDREI RĂDULESCU

Membru al Academiei Române

Prețul 30 Lei

Tip. «Cultura Națională».